N. STEINHARDT – *DĂRUIND VEI DOBÂNDI* – CRITICAL REFERENCES

Claudia CREȚU (VAȘLOBAN)
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: Nowadays, as in the past, sermons have been a way of listening to God's teachings, but being filtered by each person who transmitted this teaching. A good sermon is one that includes an explanation as close to the heart of those who listen as possible, but also one that conforms to the needs of everyone, the level of culture. Nicholas Delarohia is one of the personalities who lived and confessed Christian faith body and soul.

Keywords: sermons, teachings, explanation, needs, confession.

În zilele noastre, ca şi în cele trecute, predicile au fost o cale de a asculta învăţăturile lui Dumnezeu, dar fiind trecute prin filtrul fiecărei persoane care transmitea această învăţătură. O predică bună este cea care cuprinde o explicaţie cât mai aproape de sufletul celor ce ascultă, dar şi cea care se pliază pe nevoile fiecăruia, pe nivelul de cultură. Ştim din *Jurnalul fericirii* că, evreu fiind, N. Steinhardt caută acel *ceva* în sinagogă, acolo unde trebuia, într-un fel, să-şi găsească alinarea sufletului. Este dezamăgit, nu de sinagoga în sine, ci de felul cum rabinul vorbea, el nu reuşea să ajungă la nivelul de cultură a celor doi (Steinhardt şi manole), nu era pe aceeaşi lungime de undă cu ce aşteptau cei doi şi în acel moment renunţă să mai caute acolo acel *ceva*. Intrând în închisoare, N. Steinhardt îşi dă seama că ceea ce caută se găseşte în ortodoxie şi astfel se botează, fără să se gândească prea mult. Botezul îl transformă într-un alt om, mai bun, mai smerit, mai apropiat de ceea ce înseamnă valorile morale ale românismului, motiv pentru care, după ce iese din închisoare, îşi definitivează botezul cu Mirungerea la schitul Darvari din Bucureşti, însă încă nu este pe deplin mulţumit. Incertitudinea este prezentă la tot pasul datorită faptului că i se oferă posibilitatea de a pleca din România. Regimul îşi dorea plecarea lui, datorită incomodităţii pe care le-o insufla acesta organelor. Însă, dragostea de România şi de poporul român a fost mult mai puternică decât dorinţa de a pleca şi asemenea eroului lui Ioan Al. Brătescu - Voineşti din *Întuneric şi lumină*, lasă să treacă pe lângă el expresul care ducea spre Europa, cu tot luxul şi strălucirea lui, şi rămâne alături de cei dragi lui, poporul român. Căutându-şi un loc în care să se retragă pentru a-l putea sluji pe Dumnezeu, după moartea tatălui săi, Noica îi recomandă Mănăstirea Rohia din Maramureş. După mai multe vizite şi el îşi „negociază" şederea la Rohia cu, pe atunci, Episcopul Justinian, „legându-se" să orânduiască biblioteca mănăstirii, în schimbul rămânerii lui acolo. Era o ascultare pe care o făcea cu plăcere, astfel îşi putea împărţi timpul între viaţa călugărească şi cărţi. Dar, dorinţa lui arzătoare de comunicare nu îl lasă în pace. Cere binecuvântare de la stareţ să poată să-şi împărtăşească din cunoştinţele sale, din toate domeniile, oamenilor care vin la Sfintele Slujbe. Astfel, se pune piatra de temelie la ceea ce, mai târziu cu binecuvântarea Episcopului şi sub îndrumarea lui, se va numi *Dăruind vei dobândi. Cuvinte de credinţă*, volum de predici rostite de la amvonul Mănăstirii Rohia. Predicile sale au fost un nou necesar pentru cei care erau interesaţi de astfel de lecturi. Ele au fost receptate cu mare deschidere, iar tot ceea ce s-a scris despre ele a fost doar cuvinte de

BDD-A22207 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:57 UTC)

laudă. Ovidiu Moceanu scria despre Steinhardt că era un „iubitor al paradoxului, cum i-a plăcut şi Mântuitorului să fie, Monahul de la Rohia demonstrează că, în ceea ce priveşte credinţa, cea mai mare virtute este să dai din ceea ce nu ai, pentru ca tu însuţi să primeşti mai mult”[1], iar despre predicile sale că reprezintă „un dialog intern cu cei care sunt interesaţi de problemele credinţei şi un dialog cu cei din alte ăprţi, care fructifică tot ceea ce duce la întărirea dreptei credinţe”[2]. După cum remarcă şi Eugen Simion, N. Steinhardt respectă calendarul ortodox atunci când îşi alege marea parte a temelor şi aici îl amintim pe înţeleptul Nicodim, Nunta din Cana Galileii, Femeia samarineancă şi altele, iar în stilul său de orator se regăsesc puţine elemente din retorica bisericească, el deschizând o poartă nouă care îl duce pe ascultător în lumea meditaţiei. Citind acest volum, mai menţionează Eugen Simion, ai impresia că în aceste texte „trăiesc doi oameni: unul smerit, suspus legilor monahale, bun cititor al cărţilor sfinte şi tot atât de bun hermeneut – dar nu în stil savant, ci într-un stil care să fie înţeles şi de credinciosul de rând - , şi altul venit din literatură şi întors la ea prin scriitura religioasă”[3]. Astfel, datorită culturii imense de care dispunea, predicile sale se înscriu în actualitate şi „se eliberează retorica eclesială de platitudini, de tipizări verbale şi stereotipie”[4]. Dacă analizăm structura acestor predici vom observa că toate au un debut scurt şi concis, menit a convinge încă din acel moment de adevărurile ce vor fi prezentate, apoi Steinhardt îşi organizează ideile logic, astfel încât acestea să determine o tratare a subiectului prin care se ajunge chiar la şocarea ascultătorului, datorită corespondenţelor dintre tema aleasă şi cultura care se pliază pe această temă. Astfel, „trimiterile contextuale, intertextualizările, sistematizarea ideilor în discurs, transdisciplinaritatea şi viziunea înnoitoare prin apelul la modelele culturale fac din predici un izvor de plinătate intelectuală”, spunea Diana Şimonca-Opriţa, în studiul *Omiliile unui mărturisitor. Cuvântrea bisericească de la Mitropolitul Antim la Părintele Nicolae*, un izvor din care îşi pot ostoi setea atât ascultătorii de rând, cât şi intelectualii. Tot datorită acestora putem afirma că N. Steinhardt a fost un om cât se poate de curajos, căci nu toţi înţeleg adevărata valoare a acestora, riscând poate uneori să nu fie înţeles.

Scriitori ca: Dostoievski, Claudel, Papini, Stăniloae, Eliade, Bergson, Dickens, Camus, Blaga, Berdiaev, Chesterton vin în ajutorul părintelui Nicolae în vederea argumentării teoriilor sale. Poate cel mai reprezentativ text care, de altfel, i-a şi marcat viaţa lui N. Steinhardt este cel al lui Mircea Eliade, *O fotografie veche de 14 ani*. Aici, cultura şi literatura vin în sprijinul credinţei, căci această povestire este prezentată în predica la Duminica Ortodoxiei, unde părintele o include în predica sa şi prin care se prezintă, în antiteză, credinţa curată a omului de rând şi devierile societăţii care nu se mai supune regulilor dreptei socotinţe. Este vorba de personajul Dumitru, care îi este recunoscător partorului Dugay-Martin pentru că i-a vindecat soţia. Acesta din urmă este un impostor care face şi puşcărie pentru faptele sale, tot el îi mărturiseşte lui Dumitru că vindecarea Thecla, cu ajutorul lui, a fost doar o iluzie şi că, de fapt, Dumnezeu nu există, e ca şi mort pentru oameni. Însă,

[1] *Caietele de la Rohia IV,* ed. cit., p. 169.
[2] *Ibidem*, p. 170.
[3] Eugen Simion, *Fragmente critice, III, Mit. Mitizare. Mistificare*, Editura Fundaţia Scrisul Românesc/ Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1999, p. 228.
[4] Nicolae Morar, *Dimensiunea creştină a operei lui Nicolae Steinhardt*, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011, p. 113.

BDD-A22207 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:57 UTC)

Dumitru nu îl crede şi rămâne cu aceeaşi credinţă că Dumnezeu, prin persoana pastorului, i-a vindecat soţia.

Alături de această istorioară, după cum mărturiseşte şi Ştefan Iloaie, în studiul său introductiv al volumului de predici, se mai întâlnesc teme precum: „*răspunsul dat chemării lui Hristos* – el se cere imediat, instantaneu aplicat în lucrarea mântuirii, (...) *atenţia faţă de aproapele nostru*, în care Îl descoperim îe însuşi Domnul, cel care Se identifică cu el (...), *superioritatea legii Noului Testament* faţă de cea a Vechiului Legământ, căci toate se împlinesc şi se desăvârşesc în Fiul, venit în lume din dragoste faţă de om”[5]. Alături de acestea se mai pot întâlni în paginile volumului şi alte teme care nu doar aici, în acest volum, se regăsesc, însă aici sunt dezvoltate, argumentate folosindu-se de textele biblice. Prima din aceste teme ar fi *credinţa*. Referitor la această temă, Nicolae Morar afirma: „Pentru monah, *credinţa* este adeziunea la o Realitate personală superioară. Ea aparţine naturii umane şi-i dă sens. Credinţa obiectivează ceea ce este dincolo de persoana dată şi trece spre altceva decât vecinătatea proximă”[6]. *A crede* nu are acelaşi înţeles, în accepţiunea lui N. Steinhardt, cu a dovedi, a demonstra, ci acest verb trebuie folosit în sintagme precum: *a crede cu toate că..., a crede în ciuda..., a crede în pofida*... . credinţa trebuie să demonstreze faptul că poţi crede şi dacă nu vezi acel ceva în care crezi, adică pe Dumnezeu. Cu privire la aceasctă chestiune, tot Nicolae Morar spunea: „credinţa nu presupune «vederea» celor acceptate, verificarea pe calea simţurilor a conţinutului ei. Ea este un act nemotivat, un act neîntemeiat, cu totul fără cauză, explicaţie, plauzibilitate”[7]. Această credinţă trebuie să aibă şi o finalitate, să fie aplicabilă, din acest motiv, cel care o deţine trebuie să o şi dovedească, deoarece ea nu trebuie să rămână doar la stadiul de idee. Una din modalităţile prin care se poate materializa credinţa o reprezintă şi o altă temă plăcută lui N. Steinhardt, şi anume, *iubirea*. Aceasta este o virtute creştină cu ajutorul căreia încetăm să ne mai gândim la persoana I singular *eu* şi ne îndreptăm gândurile spre persoana I plural *noi*, căci din acestă gândire reiese şi iubirea care merge către Dumnezeu. Cu cât îţi iubeşti mai mult aproapele, cu atât dovedeşti că îl iubeşti mai mult pe Dumnezeu. Şi N. Steinahrdt, în volumul său, argumentează prin exemple numeroase de personaje, care prin iubirea faţă de aproapele lor, au ajuns bine plăcuţi lui Dumnezeu. Remarcabile exemple date de acesta sunt ale Sf. Nicolae în comparaţie cu Sf. Cassian, dar şi al personajului Maximilian Kolbe care merge la moarte în locul unui tată a patru copii. Observăm o înlănţuire a acestor virtuţi creştineşti, dacă din credinţă se naşte iubirea, din iubire i-a naştere *iertarea*. Însă iertarea nu poate fi deplină dacă nu este însoţită de *uitare*. Zicala: *Te iert, dar nu te uit*, nu are ce căuta printre vorbele unui adevărat creştin, doar prin uitare putem elimina din adâncurile sufletului şi ale conştiinţei noastre răutate, minciuna şi ura. Astfel, şi vinovatul şi nevinovatul trebuie să demonstreze că în fiecare sălăşluieşte o fărâmă divină ce poate să îi transforme în cu totul alte persoane. O altă temă prezentă în volum este *nădejdea*, care reprezintă „aspiraţia sufletului omenesc spre asemănarea cu

[5] N. Steinhardt (Monahul Nicolae Delarohia), *Dăruind vei dobândi. Cuvinte de credinţă*, Ediţie îngrijită, note, studiu introductiv şi referinţe critice de Ştefan Iloaie. Repere biobibliografice de Virgil Bulat. Indici de Macarie Motogna, Editura Polirom, Iaşi, 2008, p. 24.
[6] Nicolae Morar, *op. cit.*, p. 206.
[7] *Ibidem*, p. 207.

BDD-A22207 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:57 UTC)

Dumnezeu, spre o condiţie ontologică superioară, în măsură să-i asigure fericirea veşnică”[8]. Nădejdea are ca sursă cuvântul lui Dumnezeu, dar şi credinţa omului că dincolo de moarte există o altă viaţă. N. Steinhardt o demonstrează pe deplin, căci altfel nu ar fi reuşit să treacă prin atâtea etape premergătoare vieţii călugăreşti şi la sfârşitul vieţii nu ar fi închis ochii liniştit, cu gândul la viaţa de după moarte sau nu ar fi văzut moartea ca „un câştig deoarece asigură accesul la adevărata viaţă care este Hristos”[9]. Un «toiag» de nădejde în viaţă este şi *dreapta socotinţă,* care pentru N. Steinhardt reprezenta: „o sumă a valorilor creştine”: credinţa, dragostea, nădejdea, înţelepciunea, evlavia, simplitatea şi curajul. Ea, dreapta socotinţă, „este acel echilibru care stă la baza gândurilor, atitudinilor şi faptelor omeneşti”[10]. Sub semnul dreptei socotinţe stă întreaga operă a alui N. Steinhardt, aceasta determinând întreaga ţinută umană, evidenţiind precauţia şi eleganţa spiritului, dar şi echilibrul omului în faţa păcatului.

Libertatea o întâlnim foarte des aproximativ, putem spune, o temă obsesivă, în toate operele lui N. Steinhardt, libertatea presupunând „o viaţă raţională, o viaţă în care răul e învins prin effort asumat”[11], această viaţă raţională este, la N. Steinhardt, legată de existenţa lui Dumnezeu, pentru el „Dumnezeu este libertatea”, iar libertatea este acolo unde se află Dumnezeu, iar libertatea „se cucereşte numai prin omorârea păcatului”, ceea ce încearcă să facă până la sfârşitul vieţii şi părintele Nicolae, luptă cu păcatul pentru a avea libertate veşnică alături de Dumnezeu. O altă temă constant întâlnită este *curajul* şi aici, părintele Steinhardt nu oboseşte a da exemple de oameni curajoşi sau de fapte curajoase, iar volumul de predici nu face excepţie de la aceasta, căci curajul este o trăsătură fundamentală a unui creştin de care dă dovadă însuşi autorul, primul moment prin care îşi dovedeşte Steinhardt curajul este intrarea alături de ceilalţi în închisoare, nevinovaţi fiind. Frica este de la diavol, spunea părintele, ceea ce înseamnă că el s-a lepădat de Satana şi s-a încredinţat Domnului prin intrarea în închisoare. Mai există şi alte exemple de manifestare a curajului la Steinhardt, faptul că vorbeşte „pe şleau” despre comunism, dovedeşte că nu îi este frică. Ştefan Iloaie, spunea în studiul său introductiv că: „descoperirea lui Hristos îl obligă pe om la mărturisire, la a-L face cunoscut pe Cel Care i Se dezvăluie, la a împărtăşi cu alţii bucuria sa”, N. Steinhardt afirma că singura poruncă dată de Domnul care poate fi încălcată este să nu taci atunci când eşti îmbogăţit cu o minune. Din cele două afirmaţii reunite rezultă că N. Steinhardt nu încetează să mărturisească minunea la care a fost părtaş, faptul că L-a cunoscut pe Hristos.

Nicolae Delarohia este una din personalităţile care au trăit şi au mărturisit cu trup şi suflet credinţa creştină, dezvăluindu-ne „un creştinism realist, scos din stereotipii, mărturisitor, viu, dinamic, al concretului, dar şi al subtilităţilor, valabil nu doar pentru mase, ci şi pentru omul de cultură, unul nedesprin din realitatea cotidiană, neintelectualizat, deşi pretenţios, solicitant, dificil. Ne-a învăţat permanenţa actului de convertire la Hristos, bucuria şi chiar veselia trăirii creştine, normalitatea şi firescul valorii morale, modestia portretului creştin, identificându-se cu toate acestea, scotându-le la lumină,dându-le viaţă, trăindu-le”[12].

[8] *Ibidem*, p. 212.
[9] *Ibidem*, p. 213.
[10] *Idem.*
[11] *Ibidem*, p. 214.
[12] N. Steinhardt, *op. cit.*, p. 35.

BDD-A22207 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:57 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Eugen Simion, *Fragmente critice, III, Mit. Mitizare. Mistificare*, Editura Fundaţia Scrisul Românesc/ Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1999.

Nicolae Morar, *Dimensiunea creştină a operei lui Nicolae Steinhardt*, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011.

N. Steinhardt (Monahul Nicolae Delarohia), *Dăruind vei dobândi. Cuvinte de credinţă*, Ediţie îngrijită, note, studiu introductiv şi referinţe critice de Ştefan Iloaie. Repere biobibliografice de Virgil Bulat. Indici de Macarie Motogna, Editura Polirom, Iaşi, 2008.

*** *N. Steinhardt sau fericirea de a fi creştin. Caietele de la Rohia* (I) Ediţie îngrijită şi note de Florian Roatiş, Editura Helvetica, Baia Mare, 1999.

*** *N. Steinhardt în amintirea contemporanilor. Caietele de la Rohia* (II). Ediţie îngrijită şi note de Florian Roatiş, Editura Helvetica, Baia Mare, 2002.

*** *N. Steinhardt în interviuri şi corespondenţă. Caietele de la Rohia* (III). Ediţie îngrijită şi note de Florian Roatiş, Editura Helvetica, Baia Mare, 2001.

****N. Steinhardt. Prin alţii în postumitate. Caietele de la Rohia (IV)*. Ediţie alcatuită şi îngrijită de Florian Roatiş, Editura Helvetica, Baia Mare, 2002.

The research presented in this paper was supported by the European Social Fund under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development , as part of the grant POSDRU/159/1.5/S/133652.

BDD-A22207 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:57 UTC)